

Projektnamn: Miljöstudier

Programområde: Nationellt regionalfondsprogram

Ärende ID: 20200486

Sammanfattande beskrivning

Syfte med ramprojektet Miljöstudier är att främja en effektiv och miljövänlig energianvändning hos små och medelstora företag genom att ge möjligheter att ta fram bra beslutsunderlag för investering i energieffektiva åtgärder. Energimyndighetens stöd ska ge företagen möjligheter att genomföra miljöstudier inom olika områden, till exempel energiledningssystem, mätning och synliggörande, främjande av teknikutveckling samt bättre beslutsunderlag för olika energitjänster.

Målet med fördjupade miljöstudier är att små och medelstora företag ska ta fler välunderbyggda och rationella beslut för investering i organisatoriska- och tekniska energieffektiviseringsåtgärder. Detta kommer att resultera i en ökad energieffektiviseringstakt. Själva investeringarna ska deltagande företag själva ansvara och stå för. Med någon form av energiledningssystem i företag kommer arbetet med energieffektivisering att bli mer systematiskt och strukturerat. Om energianvändningen synliggörs och om kunskap omkring ny teknik fördjupas och testas så kan företag och andra organisationer på ett bättre sätt investera i ny teknik och optimera befintliga system utifrån rationella principer. När de mindre företagen inte har tillräckligt med resurser för att själva hantera energieffektiviseringsinsatser ska de ha tillräcklig kunskap att bedöma om energitjänster är ett alternativ.

Resultatspridning ska även leda till att företag som inte direkt deltagit i någon fördjupade energistudier kan ta beslut om liknande investeringar.

Stödet riktar sig mot små och medelstora företag som genomfört en energikartläggning. Energitkartläggning ska motsvara kraven i energikartläggningsstödet, som ingår i ramprojektet Stöd till Energitkartläggning inom nationella regionalfondsprogrammet.

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Effektiv energianvändning är en av de viktigaste frågorna i dagens samhälle. Potential för energieffektivisering finns inom alla sektorer och branscher, men trots god ekonomisk lönsamhet genomförs bara en del av de lönsamma energibesparande åtgärderna. För att effektivisera energianvändningen behövs information, kunskap, utveckling av nya systemlösningar och tillgång till kapital. Ett första steg på vägen för företag är att kartlägga sin verksamhet för att få kunskap om sin energianvändning och lönsamma åtgärder. Det är ett bra steg i rätt riktning, men en del åtgärder är mer komplexa och svåra att avgränsa. Risken är stor att dessa åtgärder inte blir identifierade och genomförda. Det

finns då behov av en mer fördjupad studie (s.k. miljöstudie), oftast med hjälp av extern expertis, för att ge bättre underlag inför beslut och minska det s.k. effektiviseringsgapet. Detta projekt kan ge företagen stöd att genomföra en sådan fördjupad studie.

Syfte med detta ramprojekt Miljöstudier är att främja en effektiv och miljövänlig energianvändning hos små och medelstora företag genom att ge möjligheter att ta fram bra beslutsunderlag för investering i energieffektiva åtgärder. Energimyndighetens stöd ska ge företagen möjligheter att genomföra miljöstudier inom olika områden, till exempel energiledningssystem, mätning och synliggörande, främjande av teknikutveckling samt bättre beslutsunderlag för olika energitjänster. Själva investeringarna ska deltagande företag själva ansvara och stå för. Resultatspridning ska även leda till att företag som inte direkt deltagit i någon fördjupad energistudie kan ta beslut om liknande investeringar.

Nämnda delområden är viktiga om energieffektiviteten hos företag och andra organisationer ska öka. Med någon form av energiledningssystem i företag kommer arbetet med energieffektivisering att bli mer systematiskt och strukturerat. Om energianvändningen synliggörs och om kunskap omkring ny teknik fördjupas och testas så kan företag och andra organisationer på ett bättre sätt investera i ny teknik och optimera befintliga system utifrån rationella principer. När de mindre företagen inte har tillräckligt med resurser för att själva hantera energieffektiviseringsinsatser ska de ha tillräcklig kunskap att bedöma om energitjänster är ett alternativ.

Stödet riktar sig mot små och medelstora företag som genomfört en energikartläggning. Energikartläggning ska motsvara kraven i energikartläggningsstödet, som ingår i ett annat ramprojekt (Ramprojekt Stöd till Energikartläggning) inom nationella regionalfondsprogrammet.

Energimyndighetens insatser i aktuellt projekt utgår från verksamhetslogik och effektkedjor som ett ramverk vid planering, uppföljning och styrning. Vidare gör Energimyndigheten en gemensam och bred insats tillsammans med lokala och regionala aktörer riktad till små- och medelstora företag. Detta ökar chansen att nå ut i större utsträckning till denna målgrupp, i synnerhet då stödet kopplas till övriga insatser i projekten Energikartläggningsstöd, Nätverk och regionala noder för energikartläggningsstödet.

Projektet bidrar till de horisontella kriterierna, i första hand bättre miljö. Förbättrad energieffektivitet i företag och spridning av ny teknik som ger minskade CO2 utsläpp ökar förutsättningar för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen. Stödet kommer att erbjudas företag över hela landet, oavsett region och bransch. Särskilt behov av regionala anpassningar för att säkerställa att projektet bidrar till samtliga horisontella kriterier kommer att ske med hjälp av informationsinsatser av bl.a. regionala aktörer som nätverk och regionala noder och anpassas utifrån olika behov i målgruppen.

Omvärd och samverkan

I planeringen av insatserna har hänsyn tagits till erfarenheter och resultat från tidigare genomförda aktiviteter och insatser kopplat till Energimyndighetens verksamhet. Vid utformningen av projektet har resultat, effekter och erfarenheter från tidigare genomförda miljöstudier använts. Stödformen har använts sedan 2003, men tidigare framförallt riktat mot stora energiintensiva industrier. Projektet sträcker sig över perioden 2015-2020,

men har delats upp i två faser. Denna projektansökan avser första fasen och pågår 2015-juni 2018.

Detta ramprojekt avser en av flera insatser som Energimyndigheten planerar inom det nationella regionalfondsprogrammet. Projektet Miljöstudie kan genomföras oberoende av övriga insatser, men dessa insatser samverkar för att maximala effekter ska kunna uppnås. De övriga insatserna är:

1. Energikartläggningsstöd
2. Regionala noder för energikartläggningsstöd
3. Nätverk
4. Miljöstudier
5. Incitament för energieffektivisering
6. Metodikutveckling och insamling av data och statistik
7. Andra projekt med samverkan och synergier

Under 2013 och 2014 har Energimyndigheten genomfört utlysningar där företag kunnat söka stöd för att genomföra miljöstudier inom området mätning och synliggörande samt inom elmotorsystem. Erfarenheter från dessa utlysningar har legat till grund vid utformning av detta projekt.

Utlisningar har visat att SMF har svårt att utan hjälp från upparbetade kontakter få till bra kvalitet på ansökningar för miljöstudien. En bra kommunikation och stöd av konsulter och myndigheterna är en viktig förutsättning för en lyckad satsning på den heterogena SMF-gruppen. I projektet kommer inte namnet miljöstudier användas direkt i kommunikationen med företagen, utan ett beskrivande och intressant namn på planerade utlysningar kommer tas fram.

För att ta emot stödet, kommer krav finnas på att en energikartläggning ska vara genomförd. Då företagen har genomfört en energikartläggning visar de inte bara att de har kontroll på sin energianvändning, utan också att de har upparbetade kontakter med energiexperter och en viss nivå av kapacitet att söka och ta emot kunskap om energieffektivisering.

Kommunikationen inom projektet ska leda till att tematiska mål och effektmål för programmet uppfylls. Alla i målgruppen - oavsett kön, etnisk tillhörighet eller funktionsnedsättning - ska ha samma förutsättningar för att få tillgång till stöd. Det kan ge upphov till kommunikationsbehov som behöver adresseras inom projektet. I all kommunikation ska Energimyndigheten framhäva att verksamhet finansieras genom Europeiska regionala utvecklingsfonden, där Tillväxtverket är förvaltande myndighet. Kommunikationen kommer att följa Energimyndighetens kommunikationspolicy och- strategi liksom gå i linje med Tillväxtverkets kommunikationsstrategi samt uppfylla EU:s krav på kommunikation.

Koppling till det lokala näringslivet

Energimyndigheten har som strategi att verka i nära dialog med näringslivet. De viktigaste programmen är framtagna tillsammans med näringslivet och dess branschorganisationer och de löper under många år.

Förordning (2003:564) om bidrag till åtgärder för en effektiv och miljöanpassad energiförsörjning har i stort sett varit detsamma sedan 2003, så det finns erfarenheter av att stödja miljöstudier. Dock har marknadsföring av stödet framförallt varit inriktat mot stora energiintensiva företag.

Under 2013 och 2014 har 11 miljöstudieprojekt beviljats efter de utlysningar som genomförts inom liknande områden. Men de tidigare utlysningar är inte den enda kunskapsbas som Energimyndigheten har, sedan 2003 och ännu tidigare har Energimyndigheten genomfört enskilda projekt inom detta område. Utifrån erfarenheter och återkoppling från dessa projekt gör Energimyndigheten bedömningen att stödet kommer att intressera det regionala näringslivet.

Stödet riktar sig direkt mot små och medelstora företag, vilket gör att det regionala näringslivet är en direkt del i projektgenomförandet i form av stödmottagare. Konsulter är en naturlig vidareförmedlare av stödet då de i många fall kommer genomföra miljöstudien. För att öka antalet ansökningar inom gruppen små och medelstora företag behöver energikontor, länsstyrelser, energiexperter och konsulter ha god kännedom om stödet i syfte att använda det som ett verktyg i kontakter med små och medelstora företag.

Mål och resultat

Mål

Projektets övergripande mål

Målet med fördjupade miljöstudier är att små och medelstora företag ska ta fler välunderbyggda och rationella beslut för investering i organisatoriska- och tekniska energieffektiviseringsåtgärder. Detta kommer att resultera i en ökad energieffektiviseringstakt.

Projektmål

Vid projekttidens slut förväntas resultatet vara att minst 70 miljöstudier ska vara genomförda under projektperioden (juni 2015-juni 2018).

Delmål

Delmål 1: 25 st miljöstudier beviljade efter år 1 (2016-06-30)

Delmål 2: Minst 40 % av den identifierade besparingspotentialen i miljöstudierna realiserar.

Uppföljning av projekt mål och delmålen genom antalet beviljade och utförda studier samt medverkande företag är relativt enkelt eftersom Energimyndigheten har överblick över alla inkommande och genomförda miljöstudier. Energimyndigheten sammanställer uppgifter om antalet inkommande och beslutade ansökningar, sammanfattar resultatet av miljöstudierna och antalet medverkande företag.

Genom att i utlysningen ställa krav på att företag som ska genomföra en studie, ska rapportera resultatet efter beslut och genomförandet av åtgärder, går det att följa upp vissa effekter av miljöstudierna. Exempel på sådana effekter är beslut om investering, genomförd investering och uppskattning av energibesparing. Rapportering sker via slutrapport efter varje studie och kommer ge svar på några enkla frågor efter avslutning av genomförd investering. Den administrativa bördan för deltagande företag ska vara minimal.

Denna uppföljningsmätning och utvärdering av resultatet sker löpande men rapporteras årligen till Tillväxtverket. Denna utvärdering lägger, tillsammans med uppföljning av projektmålen (se ovan), grunden för justering av utlysningen t.ex. intensifiering av kommunikationsinsatser. Vid avslutning av projektets första fas genomförs en extern utvärdering. Identifierade förbättringsområden från denna utgör underlag till projektets fas två som planeras att påbörjas halvårsskiftet 2018.

Målgrupper

Målgruppen är små och medelstora företag som genomfört en energikartläggning. Det finns 780 små och medelstora företag som fått energikartlägningsstöd beviljat under stödperioden 2010-2014. Vidare uppskattas ytterligare 250 företag söka energikartlägningsstöd per helår i det parallella ramprojektet inom nationella regionalfondsprogrammet. Stödet riktas till samtliga branscher.

Sekundära målgrupper

Energiexperter som utför energikartläggningar kan ses som en sekundär målgrupp. En av de viktigaste hinder för kartläggning och genomförande av energieffektiviseringsåtgärder är att små och medelstora företagen varken har tillräckliga resurser eller kompetens inom energiområdet. Små och medelstora företagen är en heterogen grupp och energi anses sällan eller aldrig som deras kärnområden. Såväl kartläggning av energianvändning utförs oftast med konsultstöd. Behov av expertstöd gäller i ännu högre grad fördjupade organisatoriska- och teknikorienterade energistudier, då det ofta rör sig om förutsättningar för komplicerade organisatoriska och tekniska frågor.

Förväntat resultat vid projektavslut

De viktigaste enskilda resultaten som förväntas uppnås efter projektet båda faser:

- Små och medelstora företag har fått förbättrat kunskap om deras egen energianvändning och deras möjligheter för energieffektivisering. Stödet till fördjupade energistudier ge bättre beslutsunderlag inför en investering i energieffektivisering, vilket förväntas öka antalet positiva investeringsbeslut.
- Stödet förväntas leda till en ökad energieffektivisering inom deltagande företag med minst 4-5 GWh/år.
- Användandet av och efterfrågan på energieffektiva tjänster och produkter har ökat. Små och medelstora företag i alla sektorer stimuleras att genomföra energieffektiviseringsåtgärder, vilket utvecklar en sektor som bidrar till hållbar tillväxt och sysselsättning, genom att efterfrågan på sådana produkter ökar.

Projektet förväntas även bidra till att uppfylla nedanstående kortsiktiga effektmål:

- Energieffektivisering är en strategisk fråga för företag
- Företag arbetar systematiskt och strukturerat med den egna energianvändningen

Energimyndigheten kommer att sprida resultatet av projektet till alla små- och medelstora företag via riktade kommunikationsinsatser. Projektet bidrar till målet 10 % energieffektivisering per förädlingsvärde inom hela gruppen små och medelstora företag.

Projektet förväntas att bidra till målen i investeringsprioriteringen genom att en effektivare energianvändning bidrar till hushållning med naturresurserna och minskade utsläpp. Insatserna inom programmet stimulerar användandet av och efterfrågan på energieffektiva tjänster och produkter. Syftet är att få näringslivet, specifikt SMF, att energieffektivera sin verksamhet och därmed bidra till energiintensitetsmålet.

Alla företag ska ha erbjudits samma möjlighet att på lika villkor ta del av stödet att genomföra en miljöstudie. Inom det parallella projektet "Regionala noder för energikartläggningsstöd" kommer målgruppen att bearbetas utifrån de lokala förutsättningarna. Ett resultat av detta kan vara en ökad grad av energieffektivisering då intresset för energifrågan har spridits till nya typer av företag som inte tidigare arbetat med att energieffektivisera.

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Antal företag som får bidrag: 70 företag

Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt stöd: 0 företag

Antal företag som får stöd: 70 företag

Privat investering som matchar offentligt stöd till företag (bidrag): 8 400 000

Organisation och genomförande

Projektorganisation

Projektledarens/huvudansvarig handläggare roll och ansvar är att:

- följa upp arbetet utifrån projektdirektiv.
- granska och godkänna bidragssökandes ansökningar, bedöma läges- och slutrapporter och ekonomiska redovisningar
- initiera löpande uppföljningar av stödet samt sammanställa och förmedla resultat
- ta fram underlag och genomföra eventuella upphandlingar, utlysningar och internt arbete som behövs för projektet.
- samordna arbetet med kommunikation och marknadsföring av stödet.
- samordna det interna arbetet med energikartläggningsstödet på Energimyndigheten.

Ekonomens roll och ansvar är att:

- följa upp och sammanställa det ekonomiska resultatet för projektet samt ta fram underlag till ansökan om utbetalning

Administratörens roll och ansvar är:

- alla administrativa rutiner avseende diarieföring med mera i samband med bidragssökandes ansökningar, rapporter och ekonomiska redovisningar

Utvärderingsansvarigs roll är att:

- tillse att projektmål och effektmål följs upp och utvärderas
- följeforskning görs av en upphandlad konsult.

Energimyndigheten har upprättat en kansli- och samordningsfunktion på myndigheten för de projekt som genomförs inom Europeiska regionala utvecklingsfonden. Denna funktion ingår inte som kostnader i aktuellt projekt.

Kansliets roll är att:

- samordna Energimyndighetens interna arbete mellan alla pågående och kommande insatser som söks från Tillväxtverket.
- samordna arbetet med planering, uppföljning, kvartalsrapporter, ekonomi

Kommunikatörens roll är att:

- samordna kommunikationsarbetet för insatsen i samråd med huvudansvarig handläggare.

Gällande Energimyndighetens planerade insatser inom nationella regionalfonden är det en jämn genusfördelning i såväl besluts- som genomförandedelen.

På Energimyndigheten finns en Upphandlingsenhet som ansvarar för att LOUs regelverk följs. Vid upphandling tas deras kompetens tillvara samt att anskaffning sker enligt gällande rutiner. All anskaffning av tjänst ska vara samverkad innan beställning påbörjas, rutin för samverkan finns i personalhandboken på Energimyndighetens intranät.

Energimyndigheten har en övergripande anskaffningspolicy. Dessutom finns ett antal interna rutiner, som beskrivs i myndighetens kvalitetshandbok, som ska följas vid anskaffning.

Arbetsätt

Energimyndigheten kommer arbeta för att studierna i slutändan leder till investeringsbeslut som på något sätt leder till effektivisering av energianvändningen. Effektiviseringen kan åstadkommas genom till exempel systematisering och mer strukturerat energiarbete i organisationen, nya tekniska lösningar, bättre synliggörande av energianvändningen eller optimering av denna.

Projektet kommer att kunna nå ut till de små och medelstora företag om möjligheterna att söka bidrag för detta projekt via olika kanaler. En viktig förmedlare är energitjänsteföretagen och konsulter som har expertkunskap på vissa (del) processer och kan tillföra kunskap i nära samarbete med företagen. En effektiv kommunikationsinsats med goda exempel i liknande processer och situationer är en nödvändig förutsättning för att lyckats nå projektmålen.

Energimyndigheten kommer löpande att sammanställa, följa upp och utvärdera projektet. En del av detta arbete kommer att utgöra av att samla in, sammanställa och sprida information om goda exempel. Spridning av resultat från projektet ska leda till att företag som inte direkt deltagit i någon miljöstudie kan ta beslut om liknande investeringar.

Energimyndigheten kommer använda projektmodell ELLEN för styrning av projektet.

Energimyndigheten kommer för alla projektet inom nationella regionalfonden att arbeta med kontinuerlig uppföljning och avstämning av resurser, aktiviteter, prestationer, utfall och effekter. För detta specifika projekt kommer Energimyndigheten löpande även följa upp minst nedan punkter för att säkerställa att projektet går i linje med uppsatta mål.

- Antal inkomna ansökningar (st)
- Antal godkända ansökningar (st)
- Antal godkända lägesrapporter (st)
- Planerad besparing (MWh)
- Slutlig besparing (MWh)
- Antal positiva investeringsbeslut (st)

I projektet operationaliseras de horisontella kriterierna främst med hänsyn taget till kriteriet Bättre miljö och då speciellt med insatser riktade mot SMF:s energieffektivisering som ett verktyg för att uppnå energi- och klimatmålen. I projektet regionala noder kommer under 2015 identifiera behov av särskilda insatser för att alla företag inom målgruppen ska ha lika förutsättningar att få del av, i huvudsak, energikartläggningsstödet. Denna information kommer även kunna utgöra behovsunderlag till detta miljöstudieprojekt. Efterföljande insatser bör leda till att antalet ansökan till fördjupade miljöstudier blir fler.

Energieffektiviserande åtgärder som genomförs påverkar företagets konkurrenskraft och möjlighet till tillväxt och ger samtidigt bidrag till energi- och klimatpolitikens tre hörnstenar; ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Genom att insatserna riktas mot energiintensitetsmålet uppfylls även Generationsmålet strecksats för energi och bidrar till det övergripande målet för miljöpolitiken; att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sverige.

Horisontella kriterier som verktyg

Som en del av uppföljningen i projektet Datainsamling och statistik kommer statistik tas fram utifrån mångfald, kön och integration.

I alla kontakter med företag oavsett om de söker medel från oss direkt, exempelvis via projektet stöd för energikartläggning, eller om de ingår i ett nätverk, inom projektet energieffektiviseringsnätverk, kommer företagen att få lämna uppgift om organisationsnummer. Denna uppgift kan användas för att följa upp företagen utifrån olika aspekter.

Kommunikationsplanen som är kopplad till varje projekt kommer att revideras löpande utifrån de lärdomar som uppstår i projektet och utifrån målgruppens behov. Det kan innebära att användning av olika typer av informationskanaler för att nå målgrupper utifrån med olika behov. Innehållet i kommunikationen kan också komma att anpassas eftersom de behov som uppstår i målgruppen.